Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטס רעדאקטיר
דר. מיכאל וואכענטליך
מיט אנדערן, פיסשער אונד פרייסנר
אונד קאסטנער
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדן — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולדן — קר. ע. וו.
פיערטעליעהר 2 גולדן 50 קר. ע. וו.
פיר אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדן — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולדן 50 קר. ע. וו.
פיערטעליעהר 2 גולדן 75 קר. ע. וו.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
אבאונירען
אונד דער אדמינסטראציאנס-בערו, בעזנגוס פון דעם עספאנדע דעם עלטסטן בלאטס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין
פעסט
וואיטצנער בולווארד נומ. 29,
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-אנס-גלדער צו ענדען בעליעבט.

Nr. 34, זעכצעהנטער יאהרגאנג. פעסט, מיטטוואך כב אדר התרמ"ד. Pest, den 19. März 1884.

דער צענלעדער שקאנדאל

אים אונגארישען רייכסטאג.

ווי האבען בערייתס מיטגעטהיילט, האט דער נאציאנאלע פעסט-טאג, דער 15-טע מערץ, פאן דען זייבעהן אנהענגערן ווערהאוים דאצו בענוצטע יאהרדיג איינען פרכטבארען שקאנדאל הערפאר-ריופען. דיעזע האבען געמלדט איינע איינפארדערונג דעם אנטרעמעטשען דעפוטירטען גראפן סעלל דען הערדן גאבריעל אונדראן, מיטגליעד דער איינסרעסט לינקען, נכט בלאס מיט שטימען אונד פיילען איינרן בעיינרפען, זאנדערן אויך איך מיט שטאמען אונד קנוטטעלן מעהרערע פערוואנדטען אם פאפפע בייגעבראכט, זא דאס דערזעלבע גענעהמיגט, אינטער אנדערע בעהאנדלונג זיך בעפינדעט.

הערר גאבריעל אונדראן רייכסטעט אין פאלגע דעסען איין שרייבען אן דען פרעזידענטען דעס רייכסטאגס, וועלכעס דיעזער אין דער זיצונג פאם 17-טען דיעזעס, אין בערוקסיכטיגונג דעס איינפארדערונגסבריעפעס, אונפערצערט צור פערהandlונג בראכטע. — דאס שרייבען לוטעט זיעגענדיעפט-אונדאלטע נאך וויא פאלגט: „ווערה געעהרטער הערר פרעזידענט! איך בין דורך איינע דאמיסיאן דער שטאדט צענלעדר איינגעלאדען ווארדען, אונטערעלעגט דער פיער דעם 15-טען מערץ דארט דיא פעסטרעדע צו האלטען. איך בעזוכטע צוערסט דיא קורבע אונד בעגאב מיך נאך אין בעגלייטונג דער ערוואהנטען דאמיסיאן אויף דען מארקט-פלאטץ, וויא אייגע הערצע-בריהנע איינגעריכטעט וואר. אלס ווייר הארט אנלאנגטען, ווארדען ווייר פאם דעפוטירטען גראפן סעלל אונד זיינען געזוכנגס-גענאסען פערהינדערט, דיא הערצע-בריהנע צו בעזעטיגען, אא, ווייר ווארדען אייגע עדע פערנאסאנג אינזוערעריוויסם, מיט שיפפע-ערקען, שטיגען, אייערן, שטאסען אונד פיפפען עמפפאנגען, אלס איך מיך שפעטערהין נאך דעם שטאדטהויז בעגעבען וואלטע, ווארדען פאן ריכטערדעם מיט שטאם-מען אונד קנוטטעלן, מעהרערע שלעגע געגען מיין קאפף געפיהרט. דיעזעס הערצטערע זאלל איך אנרעגען דעם גרייזענען דעפוטירטען דזמונד טשאמאר געשעהען זיין. וואס נון דיא שטאם-מונג דער פפפפע אנדרעגונג אונד דער זוכער-הייט דער פערזאם בעשריפפע, זא בין איך איבער-צייגט, דאס דיא רעגיערונג עס נכט אונטערלאסען ווירד, דיא שולדיגען געבוהרענד צו בעשטראפען. דא ערבאך איך אלס „דעפוטירטער איבערפאלדען אונד מיסהאנדעלט ווארדע, זא איך זא דערווייל איך דיא „ערבע דעם פארלאמענטס פערלעטצטע ווארדען, וועלכעס גנעמעהר איך פיר דיא ווערע-דערטיטערונג זייער פערלעטצטען ערבע דאס ערפארדערליכע פערלאסען מאגע!“

נאכדעם דיעזעס שרייבען דער „אומגעטעטע-דאמיסיאן“, וועלכע איבער דיא „אונפערלעטצלי-כע דער דעפוטירטען“ צו וואכען האט, איבערגע-בען ווארדע, ערהאב זיך מיטטעלס-פרעזידענט טסאלאנגט אונד אנגעט: „איך בין מיט דעם פאר-געהען דעם הערן רייכסטאגס-פרעזידענטען, דער דיעזעס שרייבען דער „אומגעטעטע-דאמיסיאן“ צוגעשיקט, גאנץ אויפערשטאנדען, נאכדעם ערבאך איך דיעזעס שרייבען דעם הערן דעפוטירטען אונדראן אייך דער וואונש איינפערלייבט ווירד, דאס דיא הערגערונג שולדיגען דען איינגעגנטליכען אנהאנג ווער-דאוויס בילדעט, צו אללעם שלעכטען פעהיג איזט. דיעזע פערוויאפענען מענשען וואללען נכט בלאס דיא ווערן, זאנדערן ועלבסט אללע דעפוטירטען טאקדם שלאגען, וועלכע זיך נכט איהרען פערבריעכען פלעגען אנשליעסען וואללען!

מערקווירדיג דעביא איזט, דאס עבען דער צענלעדער שקאנדטיפטמאן, דעסען בפפלכט עס דאך איזט, פיר דיא איפרעכטהאלטונג פאן רוהיג אונד אדרעגונג צו זארגען, אים געהיימען דאס פאלל צו דיעזער שקאנדאל-מאכעריא איינגעלעגט האט. דיעזער איזט געמלדיג איין שווינגעראהן דעם דאר-טיגען אפאטהעקערס. דא ערבאך דער בוכהעלטער, דער זיך יא איין גענגער ווערהאוים איזט, ביא דער רעגיערונג אים ערריכטונג איינער ווייטען אפאטהעקע פיר דיעזע בעריטעגדע שקאנדט איינ-גערעמטען, דער דעם ערסטען אפאטהעקער נאטיר-ליך דאנקבארליכען „עמאכט“ דעטעט — זא שלוג זיך דער שקאנדטיפטמאן אים האט גענגען דען בור-גערמייסטער צור ווערהאוים-פארטיא, דיא עי אים געהיימען צור פרעאנשטאלטונג דעם שקאנדאלס פערהעלפען, אים געמייגט איינגעגנטעגע איזט דיעזע נאטונג לוטעט אומער בערייתס, דיא ערבע אונד דאס איינטעעססע דעם פאטערלאנדעס פריזע גע-בען; אונד זא לבע באראטערע וואנען עס, ביא ערער געלעגענהייט דיא יידישען בוכהעלטער צו בעשטעפען!

דער סינאגאגען-בראנד-פראצעס.

III.

אם 8-טען פערהאנדלונגס-טאג האט שול-דיזעקטאר וועסטפאל צום פערהאר, דער דא פאן „פערהאבטס-גרינדען“ שפיראר.

פרעזידענט: „וועלכע פערהאבטס-גרינדע האבען זיא?“

צייגע: „דיא אינרוהיג דער הוידעמאן, דיא טראטאבען, דאס דיא פריא הוידעמאן אויהר דענסטס מערבען נאך דען שפרטשען שיכטע, מאכטע דיא לוטע ווייר פערדעבטע.“

פרעזידענט: „וויטערע וואהרנעהמונגען דא-בען זיא צור אונטערשטטיצונג איהרער פערהאבטס-גרינדע נכט געמאכט?“

צייגע: „נין.“ (אנרוהיג).

„פרעזידענט (צו דען געשוואָרענען): „זיא זע-הען, דיא שווערע עס איזט, דיא צייגען צו בעלעגען, וועלכע איינגעבילדעטע פארטהיילע פאללען צו לאסען.“ —

נון ווירד דער הייסטייגע ארבייטער בוכ-האלטער, פארגנאמען. ער זאגט: „איך בין פאן דעם יונגען הוידעמאן איינגעפארדערט ווארדען, דאס איך דעם האפע איינגעשטאפעלטע האלין אין דען שפפען צו שאפפען אונד אים דעם צוין צוייא לאטטען הערויסצובעבען. איך האבע אם מארגען דעם 17-טען אונד 18-טען פעבער 1881 לא-ווענבערג מיט איינער פעטראלאום-לאמפע געזע-הען, — עס איזט וואהר, דאס איך דען הוידעמאן וויע-גען 60 מארק לאהן פערקלאגט. איך האבע דען מייער קאסקע דעסהאלב נכט הוידעמאן געשיקט אונד דעוועגע זאגען לאסען: „וויגען ער נכט בעצאהלען וואללע, ווערדע איך אדם עטוואס צו שאפפען מאכען, דאס ער דאראן דענקען זאללע!“ אם פארמיטטאגס דעם בראנדעס געגען האלב 11 אוהר בין איך פאן דעם יונגען הוידעמאן איינגע-פארדערט וואהרדען, מיט „דיענער“ איפפ פעלד צו דיענען מיט פאללער שטרענגע פארגעהיג, זא וויל-ל איך דעם געעהרטען הייזע שאן עטצט פערזיכערן, דאס איך אללע געזעטצליכען מיטטעל איפבעטעט „ווערדע, האטט דיעזע שטאדטיג דער רוהיג אונד דער אדרעגונג, א, דאס דיעזעס איינפארדערונגסליכע פער-הרעכען שטרענגסטענס בעשטראפט ווערדע!“ (לעבהאפטע צישטימונג פאן אללען זייטען.)

נון ערהאב זיך נעהרר סעלל, דער איינגע-ליכע איינהעבער דעם צענלעדער שקאנדאלס, אונד שילדערטע דען הערגאנג ווי פאלגט: „הערר ווער-האוים, אלס דעפוטירטער פאן צענלעד, האט אינמאל אונטער דער הארטיגען בעפאלקערונג ווערר יארטע אנהעגנגע! (ריפע: „ווערר גענגע פיר דיעזע אנהעגנגע!“) דיא גענגער ווערהאוים ערבאך האבען הערדן גרגן זיך אבהאלטונג דער פעסט-ערע איינגעלאדען, דער דען איך אין בע-גלייטונג דער דעפוטירטען הערמאנן הערגייש איזט. דיעזער איינלאדונג פאללע לוסטעטע. אם 15-טען מערץ יארגן ווייר אללע אין דער קירכע, אונזערע פארטיא פערלייס ערבאך דיא קירכע פיר דער אלס פארטיא פערלייס ערבאך דיא אנרעגע אונד דען איך דיא אנרעגע פארטיא, זא געלאנגטען ווייר דען איך פיר דער צור הערגער-בריהנע, וויא ווערהאוים זא-גליך צו הערען בעגאנן. עטצט קאם גרגן מיט דיעזען הערגאנגסיקס אונד וואללטע זיך צור הערגער-בריהנע הרעגגען. אונזערע לוסטע היר-פען הרגן אנקאממלונגען צו: „בלייבט רוהיג! שטארעט נכט דיא אללגעמייגע רוהיג“ (גלעכטער). אלס דיעזער רוף נכט בערוקסיכטיגט וואהרדע, דא בעגאנן דאס פאלק, הערדען גרגן אונד דיעזע לוסטע מיט גרגן צו בעזייטיגען (ריפע: „וויטער! האבען דיא לוסטע דיא גרגן הערגע-גגאממען, וועגן זיא נכט איך אייגען שקאנדאל פארבערעטע געזעטצען ווערען!“) ווערהאוים ער-וכטעט גרגן אם רוהיג אונד אדרעגונג. (אללגעמייגע גערעכטער. ריפע: „ווערהאוים אונד אדרעגונג! אין הוכטער אדרעגונג-מאכער דיעזער ווערהאוים!“) — אינדאם בעגרהאבטע דען ווערהאוים מיט דעם שטאם אונד שרייע: „וויאס וויל דיעזער הערר? דיעזער פרעגגעגס-שטארע! איך ווערדע אייך שאן לעהר-רען!“ דאס פאלק גרגן קאנגטע אייגע זאללע בע-ליידיגונג דיעזע אייגענען אבגעאדרעגטען נכט שטללטשווייגענד הערען, ווערהאלב עס ווערדען אינ-דאן דורכפרעגלטע. — עטצטע ריקטע מיליטער הע-דאן אונד אגטע דיא פערזאממלונג אויסאנאנדער.“

עס איזט זעלבסטפערשטענדליך, דאס דיא איינזאגע דעם געהרר סעלל איינע פארטיאישע איזט. אוהנע איזט אים זא יינגער צו גלייבען, דא איינגעגליד ער וועלבסט דער הייפט-אויהעבער דיעזעס שטרעפלכען שקאנדאלס וואר. איבערדיעס האט הערר אונדראן דיעזען שטענגערע בעריכט צום הייפל הערויסגעפארדערט, אום זיך פאן אוהנע גענגטהואונג צו פערזאפפען. דער וויצע-געשפאן דעם פעסטער לאמטמאנס, דער, וויא ווייר בעריכט אין פארגער נוממער געמעלדעט, פערזיכערט נאך עטצטע גרייזע וואר, אום איבער דען פארפאלל אייגע אינטערזוכונג אבצוהאלטען, האט גלייך ביא דיעגער ריקקעהר דעם מיניסטער דעם אנגערן אייגען אויספארדערונגען בערייט אינטערבריעטעט, דאמיט דיא רעגיערונג נכט בלאס דיא ווירקלכען שהיל-גערהמער אן דיעזעס שיפלכען פערבריעבען, זאנדערן אייך דיא געהיימען העטצער פערדיענטערמאנטס בעטעטפאפען קאנגטע, אללגעמאללס ערזיעהט מאן אים דיעזעס פאר-פאללע, דאס דאס אנטי-סעמיטישע דינגען מיט פאללער שטרענגע פארגעהיג, זא וויל-ל איך דעם געעהרטען הייזע שאן עטצט פערזיכערן, דאס איך אללע געזעטצליכען מיטטעל איינבעטעגט „ווערדע, האטט דיעזע שטאדטיג דער רוהיג אונד דער אדרעגונג, א, דאס דיעזעס איינפארדערונגסליכע פערהרעכען שטרענגסטענס בעשטראפט ווערדע!“ (לעבהאפטע צישטימונג פאן אללען זייטען.)

נון ערהאב זיך נעהרר סעלל, דער איינגע-ליכע איינהעבער דעם צענלעדער שקאנדאלס, אונד שילדערטע דען הערגאנג ווי פאלגט: „הערר ווער-האוים, אלס דעפוטירטער פאן צענלעד, האט אינמאל אונטער דער הארטיגען בעפאלקערונג ווערר יארטע אנהעגנגע! (ריפע: „ווערר גענגע פיר דיעזע אנהעגנגע!“) דיא גענגער ווערהאוים ערבאך האבען הערדן גרגן זיך אבהאלטונג דער פעסט-ערע איינגעלאדען, דער דען איך אין בע-גלייטונג דער דעפוטירטען הערמאנן הערגייש איזט. דיעזער איינלאדונג פאללע לוסטעטע. אם 15-טען מערץ יארגן ווייר אללע אין דער קירכע, אונזערע פארטיא פערלייס ערבאך דיא קירכע פיר דער אלס פארטיא פערלייס ערבאך דיא אנרעגע אונד דען איך דיא אנרעגע פארטיא, זא געלאנגטען ווייר דען איך פיר דער צור הערגער-בריהנע, וויא ווערהאוים זא-גליך צו הערען בעגאנן. עטצט קאם גרגן מיט דיעזען הערגאנגסיקס אונד וואללטע זיך צור הערגער-בריהנע הרעגגען. אונזערע לוסטע היר-פען הרגן אנקאממלונגען צו: „בלייבט רוהיג! שטארעט נכט דיא אללגעמייגע רוהיג“ (גלעכטער). אלס דיעזער רוף נכט בערוקסיכטיגט וואהרדע, דא בעגאנן דאס פאלק, הערדען גרגן אונד דיעזע לוסטע מיט גרגן צו בעזייטיגען (ריפע: „ווערר! האבען דיא לוסטע דיא גרגן הערגע-גגאממען, וועגן זיא נכט איך אייגען שקאנדאל פארבערעטע געזעטצען ווערען?“) ווערהאוים ער-וכטעט גרגן אם רוהיג אונד אדרעגונג. (אללגעמייגע גערעכטער. ריפע: „ווערהאוים אונד אדרעגונג! אין הוכטער אדרעגונג-מאכער דיעזער ווערהאוים!“) — אינדאם בעגרהאבטע דען ווערהאוים מיט דעם שטאם אונד שרייע: „וויאס וויל דיעזער הערר? דיעזער פרעגגעגס-שטארע! איך ווערדע אייגען שאן לעהר-רען!“ דאס פאלק גרגן קאנגטע אייגע זאללע בע-ליידיגונג דיעזע אייגענען אבגעאדרעגטען נכט שטללטשווייגענד הערען, ווערהאלב עס ווערדען אינ-דאן דורכפרעגלטע. — עטצטע ריקטע מיליטער הע-דאן אונד אגטע דיא פערזאממלונג אויסאנאנדער.“

עס איזט זעלבסטפערשטענדליך, דאס דיא איינזאגע דעם געהרר סעלל איינע פארטיאישע איזט. אוהנע איזט אים זא יינגער צו גלייבען, דא איינגעגליד ער וועלבסט דער הייפט-אויהעבער דיעזעס שטרעפלכען שקאנדאלס וואר. איבערדיעס האט הערר אונדראן דיעזען שטענגערע בעריכט צום הייפל הערויסגעפארדערט, אום זיך פאן אוהנע גענגטהואונג צו פערזאפפען. דער וויצע-געשפאן דעם פעסטער לאמטמאנס, דער, וויא ווייר בעריכט אין פארגער נוממער געמעלדעט, פערזיכערט נאך עטצטע גרייזע וואר, אום איבער דען פארפאלל אייגע אינטערזוכונג אבצוהאלטען, האט גלייך ביא דיעגער ריקקעהר דעם מיניסטער דעם אנגערן אייגען אויספארדערונגען בערייט אינטערבריעטעט, דאמיט דיא רעגיערונג נכט בלאס דיא ווירקלכען שהיל-גערהמער אן דיעזעס שיפלכען פערבריעבען, זאנדערן אייך דיא געהיימען העטצער פערדיענטערמאנטס בעטעטפאפען קאנגטע, אללגעמאללס ערזיעהט מאן אים דיעזעס פאר-פאללע, דאס דאס אנטי-סעמיטישע

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג אבאונירען אונד דער אדמינסטראציאנס-בערו, בעזנגוס פון דעם עספאנדע דעם עלטסטן בלאטס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין
פעסט
וואיטצנער בולווארד נומ. 29,
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-אנס-גלדער צו ענדען בעליעבט.

איינעם ניכט-ווישען פאטער הערהיהרטען. דאס ערסטע מעדכען ליעס זיא גלייך נאך דער געבורט קאטהאליש טויפען, דאס צווייטע פראטעסטאנטיש אונד דאס דרייטע עוואנגעליש. דיעזעס לייכטזיגיג ווייב האט עס עבען מיט קינער דיעזער דרייא כריסטליכען קאנפעסאנען פערדערבען וואללען. נון האטטע זיא אבער איינע אלטע דיענסטמאגד, דיא צור גריעבישען קורבע געהאריט, דיעזע פאנד זיך נון דאריבער בעלייריגט, דאס עבען איהרע קורבע ביא דיעזעס געשעפטע גאנץ אונבעריקזכטיגט געבליעבען. וואס טהאט זיא נון? קוים וואר דאס דרייטע מעדכען עוואנגעליש געטויפט, אלס דיא דיענסטמאגד, אהנע וויססען איהרער פרויא, דאס קינד נאהם, עס צום גריעבישען גיסטליכען טרוג אונד דאס ארמע קינד גונמעהר צום צווייטענמאלע אלס גריעביש-קאטהאליש טויפען ליעס. — אלל דאס געשאה שאן פאר פיעלען יאהרען, זא דאס געגענווארטיג זעלבסט דאס יינגסטע מעדכען בעריישם מיט איינעם כריסטען פערהייראטעט איזט אונד אין בודא-פעסט אין זעהר ארמליכען פערהעלטניססען לעבט. פאר קורצעס גון שטארב דיא מוטטער, דיא בזיג צו איהרעם לעבענס-עגדע יידן געבליעבען, אבגלייך זיא איהרע דריא קינדער טויפען האט לאסען. אללין פאר דעם טאדע בעריישעט זיך דאך איהרע טהאט. זיא מאכטע טעסטאמענט, אין וועלכעם עס הייסט: „נאכדעם איך גון צור איבערצייגונג געקאממען, דאס מאן נור דורך דיא יידישע רעליגיאן זעלייג ווערדען קאנן, זא פערפיגע איך, דאס מיין גאנצעס פערמאגען אונטער מיינע דריא טאכטער פערטהיילט ווערדע, דאך נור אונטער דער בעדינגונג, וועגן זעלבע צום יודענטהומע צוריקקעהרען. בלייבען זיא ווערדע אים כריסטענטהומע, זא ערקלערע איך זיא אלס עגטערבט, אונד מיין פערמאגען זאלל מיינען פערוואנטען גערהארען, דיא אים יודענטהום געבליעבען זיין!" — אלס דיא דריא טאכטער פאן דיעזעס טעסטאמענטע איהרער מוטטער ערפוהרען, דא מאכטען זיא אללע נור עדדענקליכען שריטטע, אום זיך אונס יודענטהום איינגעהמען צו לאסען. — זעלבסטפערשטענדליך וואללטע דיעס קיינע בעהארדע געשטאטטען. דיא אנגעלעגענהייט קאם צום קולטוס-מיניסטעריאום. דיא עגטשיידונג דעס קולטוס-מיניסטערס טרעפפארט לויטעט דאהין, דאס נאבדעם דיא מעדכען גלייך נאך איהרער געבורט אויסדרילקליכען וואיגט דער מוטטער געטויפט ווארדען, זא מוססען זיא כריסטענגען בלייבען, דא אין אונגארן דער איבערטרעטט פאם כריסטענטהומע צום יודענטהומע געזעטצליך ניכט געשטאטטעט איזט!" — דיא לייכטזיגיגע פרויא האט אללא געגען איהרע קינדער דאפפעלט גרויזאם געהאנדעלט. — זיא וואר עס יא, וועלכע דיא קינדער טויפען ליעס, אונד גון עגטערבטע זיא דיעזעלבען, ווייל זיא אים כריסטענטהומע לעבען. אונד דאך פערדיענטע עבען נור זיא אללין איינע עמפפינדליכע בעשטראפונג, ניכט אבער דיא אנשולדיגען מערכען! — עס איזט פראגליך, אב דיעזע געטעטען זיך דארורך העלפען קאننטען, דאס זיא איין ווייען צום יודענטהומע איבערטרעטען ווירדען! געוויס ווירדען זיא איך אין דיעזעס פאללע דיא ערבשאפט ניכט ערהאלטען, דא יא דאס „טעסטאמענט" דורך איין אונגארישעס געריכט פאללקאנען ווערדען מיסטע, וועלכעס יעדאך דען איבערטריטט פאם יודענטהום צום כריסטענטהום, זעלבסט ווענן דיעזעס אם איסלאנדע געשיעהט, ניכט אלס גילטיג אנערקענגען קאנן!

דער בעריכט פאם „סינאגאגע-בראנד-פראפעססע" מיטטע איין פאלגע דעס טרויער-פאללעס, אים רוים-מאנגעל, אין דיעזער נוממער וועגבליבען, אונד ווירד נעכסטענס פארטגעזעטצט ווערדען!

פערלאזונג.

דער סערבע נכלאזע.

בייא דער אם 15. מערץ 1884 פאר־גענאממענען ציעהונג די־זעערלאזע וויאירדען פאלגענדע סעריען נגעזאגען: אי. צ. 734 5734 (642). — פאן דיעזען פיעל דער הויפטטרעפפער מיט 100000 פראנקס אויף ס' 734 נו' 26; דער 2-טע מיט 10000 פראנקס אויף ס' 6420 נו' 48; דער 3-טע מיט 4000 פראנקס אויף ס' 734 נו' 18 — אונד דער 4-טע מיט 1000 פראנקס אויף ס' 5734 נו' 23, ס' 5734 נו' 36. — פערנער נעווינגען: יע 500 פראנקס ס' 734 נו' 4, 10, 41, ס' 5734 נו' 6 אונד ס' 6420 נו' 41.

אויף אללע איכרינגען פערלאוטען סעריען פאללט דער נעריינסטע נעווינן פאן יע 100 פראנקס.

געשעפטסבעריכט.

פעסטערבריזע.

קארן (נייא) 7.90—8.20 נולד.

גערסטע, פיטטער-וואאריע 6,75—7. נולד. מאלצ-וואאריע 7,75—8.50 נולד.

קוקורוזע 6,20—6,30 נולד.

האפער (נייא) 6,90—7,20 נולד.

רעפס פער איינזס-פעסטעמבער 1884 צו 14,50 נולד.

מעהלפריזע (פער 100 קילאגראמס זאממט זאק, פרייא אב פעסטע:) נו' 0: 18 נולד. 40 קר'. נומ' 1: 17 נולד. 80 קר', נו' 2: 17 נול. 30 קר', נו' 3: 16 נולד' 80 קר. נו' 4: 16 נולד' — קר. נו' 5: 15 נולד' — קר. נו' 6 14 נולד. 20 קר. נו' 7: 13 נולד' 30 קר. נו' 8: 12 נולד 30 קר. נו' 9½: 10 נולד. 60 קר. נו' 4½: 8 נולד' 80 קר' פינע קלייע 4.90 נולד. גראבע קלייע 4,60 נולד.

הילזגפרוכט: ערבסן אונגארישע 9—11 נול. לינזען 8—16 נול. פיזאלען גראסע ווייסע 9,50—10 נול. צווייגעזעל-באהנען 11,50—12 נול. יאהע הירזע 7,10 נול. הירזע בריין 11,50—12, נול. מאהן גרייזע 26 נולד. בלויעע 28—30 נולד. קימעל 29 נולד. האנפאמען 13,50—14 נול.

ווזיקען 7,50—8, נולד. (אללעס פער 100 קילאָ.)

קארטאפפעלצן 2,30—2,50 נולד.

שפיריטוס: נייע מעהאריע פערפרעפט 20.25 אים גראסען 29.75 נולד. אלטע מעטהארע 33.50—33.75 נול. אללעס פער 10000 ליטער פערצענט.

צוועטשקען: באסנישע אין זאק 16,96 — 19,64 נולד. —

צוועטשקע נומוס (לעקוואר) 21—22 נול.

האגינג געלייטערטער 35 נולד. —

וואכס ראזעניער צו 140 נולד

צוקער. ראפפינאדע 42.25—43.75 נולד. מעליס 40.50—41.50 נולד. ווירפעל-צוקער 44.50—45 נולד.

קנאפפערן. אונגארישע פריימא 17—17.50 נולד.

קלעזאמען אונגארישע 60 נולד.

ראהקלע 64—66 נולד.

ווייזשטיין 45—70 נול. יע נאך קוואליטעט.

ריבאל צו 42,50 נולד. פערעטרג.

רעפסקוכען 6,25 נולד.

אונשליט (הלב) 49.50—50.50 נולד.

פעטראלעאום 24,75 נולד

שאפפלל. אין פאריז עוויגע וואירדען 20000 שטיק פרישעדעגער נאטטונגען פערקויפט. אונד צוואר: דייטשוואללעע 2.80—4.30 נולד, פער פאאר. — סערבישע 136—140 נול. טורקישע אונד מאצעדאנישע 40—42 נולד. פער 56 קילאָ. (אללעס פער 2 פערצענט ראבאטט.)

לאמפפלל, שפעפפעל 12—18 נולדען פער 100 שטיק.

ניאפפלל: זיעבענבירגער צו 133 נולד. פער 100 קילאָ.

ווייגנער-פריזע.

ווייצען. פערקויפט וואירדען 25000 מעטערצענטנער: אונגארישע-ווייצען 77—82-קילאָ 10.30—10,90 נול' פער מעטערצענטנער.

קאָרן, אונגארישע 69—72-קילאָ 8,55—8,90 נולד' פער מעטערצענטנער.

גערסטע סלאוואקישע 60—64-קילאָ 9,90—11,50 נולדען.

האפער אונגארישע 7.45 — 7.55 נולדען פער מעטערצענטנער.

קוקורוזע 6,90 — 7. נולדען —

קאָרן-מעהל נו' 1: 15,25 — 16,25 נולד. נו': 2 13,50—13.50 נולד' פער מעטרצענטנער.

ווייצען-מעהל, נו' 0: 19,50—20.50 נולד נו' 1: —.19—19.50 נולד. נומ' 2: —.17—.18 נולדען. נו' 3: 16,25—17.25 נולד' אללעס פער מעטרצענטנער.

שפיריטוס 31. — 31.25 נולדען פער 10000 ליטער-פערצענט.

ריבאל 43—43.50 נולדען פער 100 קילאָ.

לאטטע-ציעהונג פאם 15. מערץ 1884.

בודאפעסט	13	9	58	81	48
לינץ	46	30	62	10	83
טריעסט	35	63	90	20	25

פיר דיא רעדאקציאן פערא־נטוואָרטליך: מ' עהרענטהייל.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

ווייצען (נייע)	קוואליטעט פר. העקטאָליטער	פער 100 קילאגראמס
נאדר-אונגארישער	75	
„ „	76	9.25 — 9.30
„ „	77	9.30 — 9.35
„ „	78	9.40 — 9.45
„ „	79	9.50 — 9.55
„ „	80	9.60 — 9.65
„ „	81	
פעסטער-באדען	75	
„ „	76	9.50 — 9.55
„ „	77	9.60 — 9.65
„ „	78	9.70 — 9.75
„ „	79	9.85 — 9.00
„ „	80	9.95 — 10.—
„ „	81	
פחיים	75	
„ „	76	9.60 — 9.65
„ „	77	9.70 — 9.75
„ „	78	9.80 — 9.85
„ „	79	9.90 — 9.95
„ „	80	10.— — 10.05
„ „	81	
וויסעגונער	76	9.50 — 9.55
„ „	77	9.60 — 9.65
„ „	78	9.70 — 9.75
„ „	79	9.85 — 9.90
„ „	80	9.95 — 10.—
„ „	81	

פרוכטע	קוואליטעט פר. הקטאָליטער	פער 100 קילאגראמס
קאָרן	70	8.20 — 9.90
גערסטע מאלץ	62	7.35 — 7 —
„ פיטטער	75	8.50 — 7.75
האפער	40	7.20 — 6.85
קוקורוזע באנאטער	75	6.70 — 6.65
אנדערע	73	6.75 — 6.65
הירזע	—	7.30 — 6.90

באנאטער מאלץ	וויצען	פער הערכסט פרייז-יאהר	10.03
	„	„	9.47
	„	„	—.—
	קוקורוזען	„	6,90
	גערסטע	„	—.—
	האפער	„	6.92
	„	„	—.—
	רעפס	„	—.—

זאק-מעהל		קר.	פר.
נומער	0		18 40
„	1		17 80
„	2		17 30
„	3		16 80
„	4		16 —
„	5		15 —
„	6		14 20
„	7		13 30
„	8		12 30
„	8½		10 80
דער זאק צו 100 קילאגראמס			
מיט זאק			9.50 — 9,55
פרייא באהן			12 30
שפיריטוס: אלטע מעהאריע פערפרעפט			33,75
„ „ נייע			30 50

קורז-טאבעללע פאם 15. מערץ

געלד-קורז	קר.	פר.
וילנער-שיינ	—	100
רוקאנען	5	70
עסטערייך-אונגארישע 8 נולדען נאלד- שטיק (20 פראנקס)	9	62
נאפאלעאנאר	9	59
דייטשע רייכסבאנקנאטען	59	25
20 מארק-שטיק	11	85
מאטטר-דוקאט	1	20

לאזע.	קר.	פר.
1854-ער 4-פרעצענטיג שטאאטס-לאזע	—	124
1860-ער „ נאמעג	—	136
רעטטע „ האלבע	—	144
1864-ער לאזע צו 100 נולדען	—	170
רעטטע „ 50	—	170
האמבורגער טענענשיינע	—	37
טירקען-לאזע	19	80
קרעדיט-לאזע	—	174
קלאר-לאזע צו 40 נולדען	40	25
אונגארישע אייזענבאהן-אלקטען	—	111
אונגארישע רוטע	19	50
קלנקווישע לאזע צו 10 נולדען	19	—
ראמקוייר לאזע „ 20 „	17	—
אגסער לאזע „ 40 „	40	75
פאלזי לאזע „ 40 „	37	50
וראלאם לאזע „ 10 „	20	50
מאלם לאזע „ 10 „	—	53
וואלבוריגער לאזע „ 20 „	21	50
מס.-לנגאאס לאזע „ 40 „	47	50

לאזע.	קר.	פר.
מאאנלוים לאזע צו 20 נולד.	—	21 50
פרינסער לאזע „ 100 „	—	126
רעטטע „ 50 „	—	65
וואלדשטיין-לאזע „ 20 „	28	25
וויגרישנרגץ „ 20 „	37	50
אונגארישע פרעמיען-לאזע צו 100 נולד.	116	75
מרייסדאל-לאזע	113	80
ווינדגרילאזע.	126	90

ווערטד-פאפיערע	קר.	פר.
אונגארישע נאלדענטע 6%	121	95
רעטטע „ צו 4%	91	40
אונגארישע פאפיער-רענטע	88	48
אונגארישע נוזרענזבאטענלען	100	50
שטאטשער באנאטער	—	100
ווייבענבירגישע	99	75
פאנדאפעסט-אלאוגנ.-אלקטיאנען	—	112
ווייגעערקנגס-אלאוגנ.-אלקטיאנען	97	50
פאנדאוטינג דער אונגארישען באנקנ.	—	97
קרעדיט לאזע צו 5 אינהאלט פערצענט	—	100
דער אונגארישען הייפאטהעקען באנק צו 5½ פערצענט	94	50
דער אונגארישען אללגעמיינען באנקנ.		
קרעדיט-אנשטאלט צו 5½ פערצענט	—	—
דער אפפ.-באנען	95	50
„ נאטר.-אפפ.-באנען	—	147

Eigenthümer M. REIS. Verantwortlich für die Redaction: M. EHRENTHEIL. Budapest, 1884. Druck, v. Moritz Burian Waitznerboulevard.

שטאמטונג איינע בעשידענע אונד האכסט איינ-פאכע. תנצב"ה!

* (ד ע ר צ ע נ ל ע ד ע ר ש ק א נ ד א ל) האט איך נאך אין דער זטצונג פאם 18-טען דיע-זעס דיינסטאג בעשעפטיגט. דיא אבגעאדרנע-טען ה ע ר מ א נ ן, ה א ר א י מ ש ', פ ר א נ א' אונד ה ע ג ע ר ש ע ר ע ר פעסטען אללע נאך איינ-אנדער דאס יאהר, אים נאכצו-וויזען, דאס נעאר ס ע ל ל, אלס פיינר ווערהאיאים, דען נאכגען פאר-פאלל אבזיכטליך פ א ל ש צור דארשטעלונג בראכטע, אים דאס אנט-סעמיטישע געזינדעל אין צוגלייך פאן יעדער שולד ריינצו-וואשען. — דערר האאיטשי טהילטע אינטער אנדערם אין מיט, דאס ווערהאיא שאן אם 14-טען דיעזעס אבענדס אן דאס פאלק אין צוגלייך אנשפראכען גערידטעט, אין דענען ער איך נעגען דיא ווידן געדעטצט, דע-רען פענסטער אין ווגער נאכט ריכטיג איינגעשלא-גען ווארדען, איך אים בעריכטע דעם ווידצו.געשפאנס דעם פעסטער קאמטאטס אן דען מיסטער דעם אינגערן דיאסט פם אינטער אנדערם: אים דער פאן מיר אין צוגלייך איינגלייטטען אונטערזוכונג נעדעם הערפאר, דאס ווערהאיא, טשאטאר, פערזא אונד לוריינ מעפאראש שאן אם 14-טען דיעזעס אין פערשיעדענען פרייאט-הייזערן איפרהרעריש-העט-צונדע ווערדען נעדאלטען נעגען דיא רעגיערונג, נעגען דיא שטעדטישע בעהאדרדע, נעגען דיא ווידן אונד נעגען דיא אין צוגלייך צור פייער דעם 15-טען מערץ ערשיינענען ריינסטאנס-דעפוטירטען. פיער דרעלפ-פיהרער, דיא מיר פאם בריגגערמיסטער בעצייכנעט ווארדען, לייעם איך זאללין פערדאפ-טען אונד דעם פאם מעטשקעמעטער גערידטס-דאפע נאך צוגלייך אנטוזנדעטען שטאאטס-זאלטע אבערגעבען, איך מיט הערפאר הערבען, דאס דער צוגלייך שראנאר מיט דער אנט-סעמיט-שען בעריגונג אין פערברינג שטעהט, דענן איך דער נאכט פאם 15-טען איך דען 16-טען דיעזעס, ווארדען, טראטצדעם מעהרערע מיליטע-וואכען פארטיערדער דיא שטאדט דורכשטרייפטען, דיא פענסטער אן צאהלרייכען דרשטען וואהנונגען אינ-גשלאגען, ביא מיינער אבריזט אם 16. דיעזעס אים 2 אוהר נאך מיטטעגר-נאכט, וויילטע ווערהאיא נאך אימטער אין צוגלייך אונד צאג אין בעגלייטונג אינער ווילדען פאלקס-מענגע, ווערבע מיט אידרעס נעאהלע נכט איפהרען וואללטע מעהרערע מא-לע מיט הערוופפרדערנדעם טראטצע אינטער מינגעם פענסטער פאראבער. — עס איזט נאך אללדעם דרינגענד נאטהיג, דאס דיא שולדיגען דעטצטער מיט דער נאכטען שטרענג פערפאלגט אונד בעשטראפט ווארדען, דאמיט דיעס אין אבשרעקענדעם בייספיעל דיא פיר ענע נעווים-סענסאציאנ פערזאגען, וועלכע דורך אידרע פער-ברעכעריישען האנדלונגען דיא רוהע אונד אردנונג שטארען אונד דאס אנזעהען דער רעגיערונג אונד דער בעאמטען פערלנכטען וואללען!

* (ד ר י א ו ו ד ע נ-פ ל י נ ד ע ר ע ר אין ב ע ר צ ע נ צ ע) זינד בעקאנטלך פאן דעם נאך קאפאשואר עגטזונדעטען בוראא-פעסטער גערידטס-הפעע טהיילס צו מעהרערהיגער מערקע, אונד טהיילס צו מעהרמאנאטליכער געפענגנים-שטראפע פער-אורטהיילט ווארדען. דיא בעטרעפפענדען אפפעל-לירטען יעדאך נעגען דיעזעס אורטהייל אן דיא קא-נגליכע טאפעל, נעפטערן פערקרעטעט דיא קא-נגליכע טאפעל דאס אורטהייל, לוט וועלכעם דיא דריא הייפט-רעדעלספירער ט ' ב א ל ד, ב א-ל א נ ה אונד ק ע ר ן, אלס דעם „איפהרערס שולדיג ערקאנגט, נעפטערער צו צוויי-יעהריגער צוכטהאוס, דיא לעטצטערען דאנעגען צו יע 9 מאנאטע קערקער-שטראפע פעראורטהיילט ווארדען, אללע איבריגען טהיילנעהמער ערהיעלטען וועגען דיעב-שטאהל פאן צוויא ביז פיער מאנאטע געפענגנים. — דיא הערען אנט-סעמטען וואללטען נון דאך איינזעהען, דאס מאן אין אינגארן נאטטלאב נאך אממער נכט דיא יעדען אינבעשטראפט איבער-פאללען אונד איינפלנדערן קאנן.

* (א ' י ן ב ר י ע ף א ן ו ו ע ר ה א-ו ו א ') הערר נאבריאל אוראן לעם נעפטערן, אבענדס 6 אוהר, פאלגענדעם שריבען דורך דיא דעפשרטען פ ע ר ע נ צ ' אונד צ ' ע ר ע ר ה א'בערריכטען: „אך מיס זא אלס הייפט-אורהעבער דער צוגלייגער ש ו ר ק ע נ ט ה א ט בעצייכ-נען: פאן אוהנען קאנן אך קייגע דשטערליכע גע-נגטהאונג דורך אין „הילל" פארהרען, דא זא העצו „אנפערט" זינד. אך צוגטיג זא נכט, ווייל אין זאלכער מענגע וויא זא, זיך איינער צוכטיגונג נאך נכט שעמען קאנן! — בוראא-פעסט, 18-טען מערץ 1884. „גאבריאל א ו נ ר א ן". — נון איינגע ווערהאיא נעגענאיבער קאנן מאן נאך קייגע אנדערע שפראכע פיהרען!

* (מ א ר ' א ר ' ז ' ר ו נ ג ס-פ ' ע ב ע ר.) אן דאס מיסטעריאיס דעם אינגערן אוט דעזעער טאגע דאס גזוגר אייגעס 8-יעהריגען ווידשען קאבען געלאנגט, דער „אהנע ווייסען זיעגס פאטערס" אים דיא „מארארזיזונג" זיעגס נאמענס אנזוכטס. דאס-זעלבע לייטשט פאלגענדע-מאסען: „עקסעללענ-דער מיסטער, איך ביטטע, זיעען זיא זא גנעדיג צו נעשטאטטען, דאס איך מיינען נאמען איך עדמונד ב א ט ר ' מארארזיזדיג, באא, 91-טען פעבער. עדמונד ש א ן, 8 יאהרע אלטער שולער דער דרשטען קלאסס". — דאס גנוג ווארדע צור בע-גומאטונג דער בעהאדדע דער שטאדט באא איינ-גזוגנדגעט. — (אב דיעזער בורשע אוך העברעאיש בעטען קאנן איזט ווארל זעהר פאנלך!)

* (א ' י ן א ר ט ס-ר י ב ט ע ר א ל ס ט ' ' פ ע ל.) אים דארפע טשאטאר (נייטראער קאמיטאט) ששאנד יינגסט פלאטצלך אין דער נאכט פאר דעם בעטטע אייגער בייערן, דערען מאגן נכט צוהויזע וואר, איין ק א ל ב, וועלכעם זיא וועקטע אונד איינ גוט סלאיאקיש, זיך פיר דען „טיפעל אינגעבענד, געלר פאן אידר בעגערטע. מאן קאנן זיך דען שרעקען דעם ארמען ווייבעם דענקען, וועל-בעם אין אונהיילבער נאכטשטונדע דען ליבהאב-טען טיפעל הארט אין איהרעם בעטטע זאה! זיא נאב איהם ווייגענד 200 גולדען, דיא אין דער טרוהע וואהען, דאך דער טיפעל וואר דאמיט נכט צופרי-דען, פאלטערטע הערום, דיס דאס קינד אים דער ווייגע אונד וואללטע נאך מערר האבען. דאס ווייב באט אים אידר ק ' נ ד אונד פערזוכערטע, דאס זיא קין גולד מעהר האבע, דאס אבער פ ל ' ' ש איינ דעם באדען וויא, וועלכעם ער זיך נעהמען קאנגע. — דער טיפעל נאב זיך דא אונד מיט דעזעס פונדע צופרידען, קלעטערטע איינ דען באדען אונד זוכטע מיט אייגער ל א ט ע ר נ ע נאך דעם פלייטשע, צום מאלהער פיר אוהן דאס אבער געראדע דיא שאנדארמערע-וואבע דורך דאס דארף. — דיא שאנדארמען בעמערקטען דאס לכט אייגע דעם באדען, נגגען אן דאס הייז אונד פאנגען דיא בייערן דורכס פענסטער, ו ו א ס עס ביא אידר אייגע דעם באדען געבע? — דער „פעדער-הוט" דער שאנדארמען בראכטע דיא אינגלוקליכע אין נייגן שרעקען; זיא גלייבטע, דער טיפעל האבע וויגע „געהיפען" געזעגדעט; זיא באט דאהער, מאן מאגע זיא אין דורך לאסען, דער א ל ט ע ט ' ' פ ע ל זיא זאגען ערסט ווייגגעגנען אונד אללע זיך פלייש אם באדען: — אלס דיא שאנדארמען דיא בארעגשטיגע בעטראכטען קראך עבען דער „טיפעל" הערבאב, ווארדע „פרייליכסט" עפפאגנען אונד צום א ר ט ס-ר י ב ט ע ר געפיהרט, זיא מאן אהן פעסגעלטע. — דער ארטס-ריכטער וואר נכט צופרידען, אונד דיא ריכטערן ווארסטע קייגע אים-ריגפט צו געבען, יאהן ער גגגאנגען אין פאאטצ-לוד אבער בלייטטע זיא אייגע דיא פיסע דעם געפעס. פעלטען טיפעלס אונד דיעק אים: „דער האט זיא מיגגעס מאגגעס שטיפעל אן!" — מאן צאג דעם גגפעסטעלטען דאס „קאלב-פעלל" הערגגטער אונד ווערהי דא — דער הערר ארטס-ריכטער שאאנד פאלל שאס אונד בעשטרגגונג דא. ער ווארדע נאך אין דערזוגלבען נאכט נאך אראנאש-מארארזה אב-געפיהרט אונד דעם שטראפגגריכטס אבערגגבען.

אונד דיא מהר פלאג אייגע אין פרייגגלייך ווייטע הערגגן, אין ליכטער שטגכטער קאפער ווארע זיך אבער לאיאש, אונד אייגע פרעמדע, הייזערע, עיטטעבגגדע שטגטגע דיעק ווכלגגי:

„ער לעבט! פאטער, ער לעבט! ווייל קאמגגן נכט צו שפגט!"

לאגגאב, לאגגאב, ווייא נאך אייגער שווגגען קראנגע. הייט ערגגאבגגן, אפפגגטע לאיאש דיגגע אייגען. אין דער ווייט אייגגיסגגגגן טהיר שאאנד דער אלטע א ' ' ז א ק, דען הוט אין בייריג הערגגן, דיא ווייגן האאגגע אייגגע. גגקגגמגט. דאס גגוכט דורך שמגטגן, טהרגגגגן אונד באדגגן. שאאפפגגן גגשטעללט. הגגטער דעם אלטגגן בלוקגגט דער בגגשע פרגגגגאגגע הערגגן.

אייגע דען קגגגגגן, דען אבגגר-קאפגגר אגגגער דען לאיאש גגגגאפגגן, לאגגאב אגגגגג

פאהרען. קיים איסעראלעב דער שטארט, האבע אך דען טעמפעל ברענגען זעהען איגר גלייך גע־דאכט: „דא ווערן האבען מיך בלאס איס פעלד געשיקט, אום דען טעמפעל אנצינדען צו קאנגען!" אלס אך איס פעלד פיהר, האבע אך דען אלטען לעסהיים מיט איגער פעטראלעאום־קאנגע געזעהען. איך האבע אך קורץ פאר דעם בראנדע איך הי־דעמאנגס וואנגן אין שטיק צינד־שנור געפונדען, דיא אך יעטצט דעם פאלגע־קאמפסער הא פ ט איבערריבע.

פרעודענע: „מיט רעגער צינד־שנור זינד זיא גן ערסט יעטצט הערפאר־גע־טרעטען; ווענן מאן אבער איך דעם וואנגן איגעס מעגשען, דער איגעער דעם פערדאבט דער „בראנד־שטיפונג" שטעהט, איך שטיק צינד־שנור פינדעט, דאנן מאכט מאן דאך דאפאן זאגלייך אנצינגע. — זיא זאללען איגמאל קריגן פאר דער קאסלער פערדאנדלונג אין נ־שטעט־טן געזאגט האבען: „איך ווייס, ווער דער טהעטער איגט; לעסהיים איגט איגשילדי, אבער דיא הירדע־מאנן מיסען אגס צוגסטהען!" — זיא זאללען פער־גער איגמאל יעמאנדעם, דער זיא פרעאגט: „וועסהאלב בזט דיא דענן נאך איגמער ביא דען ווידען?" — געגאנטווארטעט האבען: „דאס איגט פאן ווענגען דעם טעמפעל־בראנדע צו טהון?"

צייגע שווייגט.

פרעודענע: „איך קאנן איגס דען פאר־אכטען נאכווייזען, דאס דיעזער צייגע אין קאסלען גאנץ אנדערס איגסגעזאגט האט!"

צייגע באער: „איך זאה אם מארגען דעם 17. פעברואר 1881 גגענען 5 אהר דען לאיזענבערג מיט איגער פעטראלעאום־קאנגע אן מיר פאראבערגע־הען; ער גגנג נאך דער סינאגאגע צו."

פרעודענע: „וואר בוכהאלץ דאביא?"

באער: „ניין, בוכהאלץ וואר אם 18־טען פעבער דאביא, אלס לאיזענבערג ווידער דיא ברינקע גגנטלאגג כאם: דא האטטע לעטצטערער אבער קיגע קאנגע.

בוכהאלץ: „איך האבע גגעזאגט, דאס לאיזענבערג איגע קאנגע האטטע."

פרעודענע: „וא האבען ביא איהרער ערסטען פערגעהמונג איבערהויפט פאן איגער פעטראלעאום־קאנגע גגסטס גגזאגט; אלס זא דיא אגגאבע איבער דאס פעטראלעאום מאכטען, וואגגען זיא, בוכהאלץ האבע זיא דארוך איפמערקזאם גגמאכט?"

באער: „עס איגט זא לאנגע הער, איך ווייס עס גגט מעהר."

פרעודענע: „וא ווייסען אבער גגעזאגט, דאס אם מארגען דעם 17. פעבער, אלס זיא לאיזענבערג מיט איגער פעטראלעאום־קאנגע געזעהען, בוכהאלץ גגסט דאביא וואר, איגר דאס אם מארגען דעם 18. פעבער לאיזענבערג קיגע פעטראלעאום־קאנגע האטטע?"

צייגע: „א וואהל!"

צייגע פרוא ווינקלער: „בוכהאלץ האט איגמאל גגעאיסערט: „איך ווערדע דען ווידען איגען שאגגן טעקסס אן דיא גגארד־דיטשע פרעססע" איגזעטצען לאססען, דיא הירדעמאגן זאללען אן מיך דענקען."

מייער־מיסטער כאסקע: „בוכהאלץ באט מיך, הירדעמאגן איפצופארדערן, איהם דיא שול־דענקען מארק צו גגבען, אגגסט ווערדע עס איהם שרעקע ערגעהען."

פרוא בוכהאלץ בעשטעטיגט דיא אגגאבען איהרעס מאגגגס. פאס פערטהיידיגער דר. ס ע ל ל א איבער דיא „צינד־שנור" בעפראגט, גגבט דיעזע ערגאך אן, גגזאגט צו האבען, דאס זיא איגע „פיטשעגגשנורי" — אלס דר. ס ע ל ל א איך דען „ווידער־שפיר" דער עדע־גאטטען איפמערקזאם מאכטע, וגגטע דיא פרוא צו ווידערפאגן, פערזיי־קלט זיך אבער איממער מעהר אן ווידערשפרגגע.

דאס דעגסטמעדגען הילגער זאגטע: „איך ווייס פאן קיגער „צינד־שנור"; איך האבע גגע איגע דעראר־טיגע שנור אום הייזע גגזעהען."

אם 1־טען פערהאנדלונגסטאג ווארגאגגע־לוך פאן ווייס־ווקיט דיא איפזאגע דעם כאמגגס־סערס האפט: דיעזער זאגטע: „אום איפטראגג דעם מיגגסטערס דעגסט אגגגערן אגגד דעם „סטע־מיגגסטערס דייגסט אך נאך נ־שטעטען, איך האבע בוכהאלץ אם מארגען דעם 21־טען יענגער פער־האדט. וואביא ער ערקלערטע, נ כ ט ס צו ווייסען. אם אבעגד כאם ער שטארק אגגעטרונקען אן מיגג וואהנונג, גרופפ אן דיא טאטע, וואך איגע צינד־שנור איך דען מיט אגגד זאגטע: „עטצט ווערדען דען ווייר דיא ווידען איפהענגען!"

לעדרלונג אוועגד, דאמאלס שולכאבע אן דער כלאססע דעם הערען פעפער, זאגטע: „איך האבע מענגער מיט שוארצעם האארע אגגד פאלל־באכטע גגזעהען, פאן דענען דער איגע אגגען דאטטגעשטיכענען שטיהל אן דאס סינאגאגע־פענסטער געשטעללט אגגד אין פענסטער איס־גגעדאבען האט. (דער קגאבע גגבט הייטע אן, דער יגגגעגע טריט דען שטיהל, ווערדענד ער דאמאלס אגגגגעגבען האט, דער עלטערע.)

פערטהיידיגער דר. גגיבער כאגגשטאדט, דאס דער קגאבע עדסט איך בעפראגגט דעם הערען פעפער, נאך איגעס אגדרע, מיט זיגגען וואהרגעה־מגגגען הערפאר־גגעטרעטען.

כאדל קרגגער, (שאן איגמאל וועגגען דיעב־שטאהל מיט 8 טאגגן גגפעגגגגס בעשטראפט, 15 יאהרע אלט) זאגטע: „איך זאס אן דער 2 באגגן איגר זאה דיא ביידען לעסהיים אן דער סינאגאגע, איגר האגגן ווא דער יגגגערע מיט דעם שטיהל נאך דען גערטען גגגג. לעסהיים נאהם דאס אגגטערסטע פענסטער הערוס, דען רעכטען פלגגעל נאך דעם אללערהיליגסטען הין."

לעבערלגג, 14 יאהרע אלט, (שפריכט זערר שגגעלל): „לעסהיים האב דען רעכטען פלגגעל דעם צייטען פענסטערס איס."

פרעודענע: „האסט דיא דיר דאס שריפט־ליך איפגעזעטצט, דיא ערגעהלסט דאס אללעס זא שגגעלל?"

ווילהעלם קגגע: „איך האבע איס דער שול־כלאססע גגזעהען דאס לעסהיים אים גגן איהר איס דעם טעמפעל דאס."

פערטהיידיגער שיגגעמאגן (צום צייגגע): „דאסט דיא גגעמאלס פאהער יעמאנדעם גגזאגגט, דיא הערטעטסט שאן צייטגגן אבט אגגד גגן איהר דייך גגזעהען?"

צייגע: „גגן".

נאך לענגערעם קריגפערהאר הייטט צייגע איך, דאס ער דיא סינאגאגע שאן פאן 8 בגן 12 איהר האבע רוכגגן זעהען. (גראסע איפרעגגג איבער דיעזגגן ווידערשפיר.)

פרעודענע: „האט איך, איהר יגגגען, יעמאנד גגזאגגט, איהר זאללט הייער רעכט דאה אגגד מקג איפטערעטען, איהר שריט איממער זא, ווא איס דער פיסטאלע הערוס"!

צייגע: „גגן" (פאהרטעטגגג פאלגגט.)

פערשיעדענע ניאגגקייטען.

* (דיא לייה דעם ר' מאיר ריי־ז ז"ל) האט אם 7־טען דיעזעס, 4 אהר נאכמיטטאגגס, שטאטטגעפונדען, דיא טהיילנאהמע וואר איגע אגגגג